

mjr. JUDr. Mgr. Janka Hašanová, PhD.
Akadémia Policajného zboru v Bratislave
Katedra správneho práva

Trestanie príslušníkov Policajného zboru v kontexte zásady *ne bis in idem*¹

Úvodné východiská

Príslušníci Policajného zboru, ktorých hlavným poslaním je dohliadať nad dodržiavaním právnych predpisov zo strany fyzických a právnických osôb, by mali byť príkladom zákonného i morálneho správania sa a konania. A snád' aj z tohto dôvodu sa trestanie príslušníkov Policajného zboru v porovnaní s trestaním „civilných osôb“ výrazne odlišuje. Možno konštatovať, že v prípade nesprávneho, či protiprávneho konania policajta ho neraz čaká prísnejší postih, ako je tomu v prípade „bežných osôb“. Otázne však je, či trestanie príslušníkov Policajného zboru nie je až príliš prísne, a či neodporuje zásade *ne bis in idem*, teda zákazu dvojitého postihu za ten istý skutok.

Príslušník Policajného zboru je v služobnom pomere, ktorý sa zakladá k štátu. Primárnym právnym predpisom upravujúcim právne postavenie príslušníka Policajného zboru je zákon č. 73/1998 Z. z., o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky a Železničnej polície v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o štátnej službe policajtov“). Zákon o štátnej službe policajtov predstavuje relatívne komplexnú právnú úpravu regulujúcu právne vzťahy vznikajúce, meniace sa a zanikajúce v rámci služobného pomeru policajtov, upravuje druhy služobného pomeru, vznik a skončenie služobného pomeru, čas služby, čas odpočinku, platové náležitosti, bezpečnosť a ochranu zdravia pri výkone štátnej služby, náhradu škody, ako aj **služobnú disciplínu a disciplinárnu právomoc**. Vzhľadom na výrazné špecifiká služobného pomeru policajtov majúceho verejnoprávny charakter, je subsidiárna aplikácia iných predpisov upravujúcich štátnozamestnanecké, či pracovnoprávne vzťahy (napr. zákon č. 311/2000 Z. z., zákonník práce v znení neskorších predpisov, zákona č. 55/2017 Z. z., o štátnej službe o zmene a doplnení niektorých zákonov) vylúčená.²

Osobitosť statusu policajta sa prejavuje predovšetkým osobitnými povinnosťami, ktoré policajt musí dodržiavať, teda služobnou disciplínou. **Služobná disciplína** spočíva v dôslednom plnení povinností ustanovených ústavou, ústavnými zákonmi, zákonmi, ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi, služobnou prisahou, rozkazmi, nariadeniami, príkazmi a pokynmi nadriadených.

V prípade porušenia služobnej disciplíny sa policajt dopúšťa **disciplinárneho previnenia**, za ktoré bude voči nemu v **správnom konaní o správnom**

¹ Príspevok je výstupom vedeckovýskumnej úlohy č. 235/2017 Aplikčné aspekty zákona č. 171/1993 Z. z., o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov a súvisiacich právnych a interných predpisov v služobných činnostiach.

² MEZEI, Juraj. *Právna povaha štátnej služby*. 2013, s. 105.

disciplinárnem delikte vyvodená disciplinárna zodpovednosť a bude mu uložené disciplinárne opatrenie. Disciplinárnym previnením je v zmysle § 52 ods. 1 zákona o štátnej službe policajtov *zavinené porušenie povinností policajta, pokiaľ nie je trestným činom alebo priestupkom.*

Na konanie o správnom delikte policajta nie je možné subsidiárne aplikovať zákon č. 372/1990 Zb., o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o priestupkoch“), ani zákon č. 71/1967 Zb., o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „správny poriadok“), ani iné právne predpisy upravujúce správne konanie. Na konanie o správnom delikte policajta sa používajú výlučne ustanovenia zákona o štátnej službe policajtov.

Ne bis in idem v prípade správneho disciplinárneho deliktu a priestupku

V zmysle § 2 ods. 1 zákona o priestupkoch *priestupkom je zavinené konanie, ktoré porušuje alebo ohrozuje záujem spoločnosti a je za priestupok výslovne označené v zákone o priestupkoch alebo v inom zákone, ak nejde o iný správny delikt postihnutelný podľa osobitných právnych predpisov, alebo o trestný čin.* Podľa § 10 zákona o priestupkoch *osobitný zákon môže ustanoviť osoby, ktorých konanie, ktoré má znaky priestupku, sa prejedná podľa osobitného zákona.* Konanie týchto osôb, ktoré má znaky priestupku, sa prejedná podľa zákona o priestupkoch, ak sa na takú osobu osobitný zákon v čase prejednávania priestupku už nevzťahuje.

Konanie o správnom disciplinárnem delikte a konanie o priestupku policajta

Podľa § 52 ods. 2 zákona o štátnej službe policajtov sa **podľa zákona o štátnej službe policajtov prejedná aj konanie policajta, ktoré má znaky priestupku** (ďalej len „priestupok“). Znamená to, že podľa zákona o štátnej službe sa neprejedná len zavinené porušenie povinností policajta, ktoré pre neho vyplývajú zo zákona o štátnej službe (správny disciplinárny delikt), ale policajt bude prejednaný podľa zákona o štátnej službe aj v prípade, ak sa dopustí konania majúceho znaky priestupku. Všeobecný predpis upravujúci priestupky a konanie o nich (zákon o priestupkoch) sa na konanie o priestupku spáchaného policajtom nepoužije.¹

V zmysle § 53 zákona o štátnej službe policajtov sa za disciplinárne previnenie, teda aj za konanie majúce znaky priestupku, ukladá disciplinárne opatrenie. Disciplinárnym opatrením je písomné pokarhanie, zníženie služobného platu až o 15 % na dobu najviac troch mesiacov,² zníženie hodnosti o jeden stupeň na dobu jedného roka, zákaz činnosti a prepadnutie veci.

Ako už bolo uvedené podľa § 52 ods. 2 zákona o štátnej službe policajtov sa podľa zákona o štátnej službe policajtov prejedná aj to konanie, ktoré má znaky priestupku. Znamená to, že procesný postup, ako aj sankcie a ochranné opatrenia,³

¹ V určitom období sa priestupky policajtov prejednávali podľa zákona o priestupkoch, čo sa však v praxi neosvedčilo, a preto sa policajti opäť vyňali z režimu zákona o priestupkoch.

² Česká právna úprava umožňuje za disciplinárne priestupky, ktorých sa policajt dopustí porušením služobnej disciplíny uložiť zníženie základnej tarify až o 25 % na dobu najviac troch mesiacov.

³ Disciplinárne opatrenie zákazu činnosti a disciplinárne opatrenie prepadnutia veci však možno uložiť len za podmienok ustanovených osobitným predpisom. Disciplinárnym opatrením zákazu činnosti nemožno uložiť zákaz výkonu funkcie policajta.

ktoré je možné uložiť policajtovi za spáchaný priestupok sa riadia zákonom o štátnej službe policajtov a neukladajú sa podľa zákona o priestupkoch ani podľa osobitných predpisov.¹ Dokonca v zmysle § 247a zákona o štátnej službe policajtov je s výnimkou výkonu rozhodnutia vylúčený aj zákon č. 71/1967 Zb., o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „správny poriadok“).²

Disciplinárne opatrenie zákazu činnosti a disciplinárne opatrenie prepadnutia veci sa vykoná aj vtedy, ak policajt, ktorému bolo toto disciplinárne opatrenie uložené, skončil služobný pomer. O upustení od výkonu zvyšku disciplinárneho opatrenia zákazu činnosti rozhoduje nadriadený, ktorý disciplinárne opatrenie uložil.

Vymedzenie princípu ne bis in idem v zákonoch o štátnej službe

Disciplinárne opatrenie podľa § 59 ods. 1 zákona o štátnej službe policajtov nemožno uložiť, ak bol policajt za ten istý skutok už právoplatne odsúdený; ak bolo disciplinárne opatrenie uložené skôr, zruší sa s účinnosťou odo dňa uloženia. Disciplinárne opatrenie nemožno uložiť alebo vykonať, ak sa na priestupok vzťahuje amnestia. Uloženie disciplinárneho opatrenia za disciplinárne previnenie alebo za priestupok nevyklučuje skončenie služobného pomeru policajta za takéto konanie, ak po uložení disciplinárneho opatrenia vyšli najavo skutočnosti odôvodňujúce skončenie služobného pomeru policajta.

V nasledujúcich riadkoch sa pokúsím opísať aplikačnú prax pri rozhodovaní o správnom disciplinárnom delikte a súčasne o priestupku policajta. Následne sa budem venovať stanoviskám Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorý je možné považovať za poslednú inštanciu, na ktorú má policajt teoretickú možnosť obrátiť sa a dovolávať sa ochrany svojich práv z dôvodu porušenia princípu ne bis in idem.

Jednotlivé predpisy upravujú veľký počet priestupkov, ktorých sa môžu dopustiť fyzické osoby a dopúšťajú sa ich aj policajti. Tí sa však, na rozdiel od „civilných osôb“ vystavujú riziku, že za svoje protiprávne konanie, ktoré má znaky priestupku, budú postihnutí dvakrát. Priblížme si niektoré priestupky, ktorých sa môžu dopustiť aj osoby v služobnom pomere a charakterizujme si konanie o nich:

- 1. Priestupok:** Policajt močí na verejnom priestranstve, čím sa dopúšťa priestupku v zmysle § 47 ods. 1 písm. c) a písm. d) zákona o priestupkoch.
- 2. Priestupok** - Policajt vynadá susedovi, že jeho zvieratá mu opäť poškodzujú záhradu. Týmto konaním sa dopúšťa priestupku proti občianskemu spolunažívaniu podľa § 49 ods. 1 písm. d) zákona o priestupkoch.³

¹ POTASCH, Peter. Vybrané hmotnoprávne aspekty zákona č. 372/1990 Zb., o priestupkoch (v znení neskorších predpisov) v historickom a priestorovom kontexte Strednej Európy. In: *Správne delikty a správne trestanie v stredoeurópskom právnom priestore - súčasnosť a vízie*. Zborník príspevkov z odborného seminára s medzinárodnou účasťou. Bratislava: Eurokódex, 2010, s. 147-162.

² Podľa českej právnej úpravy priestupky policajta prejednáva služobný nadriadený, a to podľa dvanástej časti.

³ Priestupku sa dopustí ten, kto úmyselne naruší občianske spolunažívanie vyhrázaním ujmu na zdraví, drobným ublížením na zdraví, nepravdivým obvinením z priestupku, schválnosťami alebo iným hrubým správaním.

3. **Priestupok** - Policajt) nedá zaočkovať svoje maloleté dieťa, čím sa dopúšťa priestupku podľa § 56 ods. 1 písm. a) zákona č. 355/2007 Z. z., o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.¹

Ako sú riešené uvedené skutky v praxi? Policajt je v disciplinárnom konaní uskutočnenom podľa zákona o štátnej službe policajtov potrestaný za priestupok a je mu uložené disciplinárne opatrenie v zmysle zákona o štátnej službe policajtov. Následne je potrestaný opätovne, a to v disciplinárnom konaní za disciplinárne previnenie, pričom nadriadení uvádzajú vo výrokovej časti rozhodnutia o správnom disciplinárnom delikte buď porušenie povinnosti v zmysle § 48 ods. 3 písm. g) zákona o štátnej službe, v zmysle ktorého je policajt povinný v štátnej službe i mimo štátnej služby zdržať sa konania, ktoré by mohlo narušiť vážnosť Policajného zboru alebo ohroziť dôveru v tento zbor, prípadne vo výroku rozhodnutia uvádzajú porušenie povinnosti ustanovenej v § 48 ods. 3 písm. h), v zmysle ktorého je policajt povinný dodržiavať služobnú disciplínu.

Právna teória uvedený dvojitý postih formálne pripúšťa, keďže protiprávny čin nepovažuje za rovnaký skutok, pretože totožnosť skutku je daná totožnosťou objektu (záujem chránený zákonom), objektívnej stránky (konanie, následok, príčinná súvislosť medzi konaním a následkom), subjektu (osoba, ktorá protiprávne koná) a subjektívnej stránky (zavinenie).² V konaní o správnom disciplinárnom delikte a o priestupku však nie je zachovaná **totožnosť objektu**, keďže v prípade *disciplinárneho previnenia je chránené dobré meno ozbrojeného zboru, riadny výkon štátnej služby, dodržiavanie služobnej disciplíny* a v prípade skutku, ktorý má znaky *priestupku, je chráneným záujmom zdravie človeka, dobré občianske spolunažívanie, životné prostredie* a pod.

Napriek tomu sa domnievame, že vždy treba osobitne posudzovať charakter skutku, jeho následky, ako aj ďalšie relevantné skutočnosti. Ak policajt močí na verejnom priestranstve (dokonca v uniforme), je podľa môjho názoru relevantné rozhodnúť vo veci dvakrát, t. j. aj za skutok, ktorý má znaky priestupku (za močenie na verejnom priestranstve), aj za disciplinárne previnenie (narušil vážnosť Policajného zboru, porušil služobnú disciplínu). Ak sa však policajt dopustí priestupku, ktorý sa týka výlučne súkromnej a osobnej sféry policajta (napr. nedal zaočkovať svoje dieťa), mal by sa uplatniť princíp *ne bis in idem* a za tento skutok by nemal byť postihnutý dvakrát.

Uvedené stanovisko vychádza aj z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESĽP“), ktorá sa v prvom rade zaoberá otázkou prípustnosti konania pred ESĽP, teda či vôbec ide o porušenie Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a či je ESĽP kompetentný vo veci rozhodnúť. V našom prípade by sa ESĽP zaoberal otázkou, či dvojitým postihom - za disciplinárny delikt a za priestupok, došlo k **porušeniu čl. 4 Protokolu č. 7 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd** (ďalej len „Dohovor“), ktorý upravuje *právo*

¹ Priestupku na úseku verejného zdravotníctva sa dopustí ten, kto sa bez preukázania závažných zdravotných alebo iných lekármi zdôvodnených prípadoch nepodrobí očkovaniu, vyplývajúcejmu z príslušných právnych predpisov, alebo nariadenému očkovaniu.

² Napr. MACHAJOVÁ, Jozefína a kol. *Všeobecné správne právo*. s. 197.

nebyť opakovane súdený alebo trestaný. V zmysle uvedeného článkou nikoho nemožno stíhať alebo potrestať v trestnom konaní podliehajúcim právomoci toho istého štátu za trestný čin, za ktorý už bol oslobodený alebo odsúdený právoplatným rozsudkom v súlade so zákonom a trestným poriadkom tohto štátu.

To, či ESLP skúma porušenie princípu *ne bis in idem* aj v prípade iných protiprávnych konaní ako trestných činov, závisí od postoja samotného ESLP. ESLP najmä v rozsudkoch Welch proti Spojenému kráľovstvu (sťažnosť č. 17440/90), Mihai Toma proti Rumunsku (sťažnosť č. 1051/06) a iných vyslovil názor, že všetky pojmy použité v Dohovore majú svoj autonómny význam,¹ nezávislý od významu, aký majú v právnych poriadkoch účastníckych štátov. Ich význam možno zistiť len z obsahu rozhodnutí ESLP a nemožno ho zistiť ich presným jazykovým prekladom. Pri výklade pojmov ESLP postupuje nezávisle od rovnakých pojmov obsiahnutých vo vnútroštátnych právnych poriadkoch. A preto podľa ESLP prekážka *ne bis in idem* sa nemusí týkať len konaní označených vo vnútroštátnom práve ako trestný čin, ale aj iných protiprávnych konaní.

Rozsudok pléna ESLP z 8. 6. 1976 Engel a ostatní proti Holandsku (sťažnosť č. 5100/71, č. 5101/71, 5102/71, 5154/72, 5370/72) utvoril tzv. Engelove kritériá vymedzujúce to, či skutok bude podliehať ochrane čl. 4 Protokolu č. 7 Dohovoru alebo nebude.

Engelove kritériá:

1. Kvalifikácia skutku vo vnútroštátnom práve (trestné činy vždy podliehajú ochrane Dohovoru, iné protiprávne konania môžu podliehať ochrane Dohovoru, ak sú splnené ďalšie kritériá).
2. Posúdenie povahy skutku - či má všeobecnú alebo partikulárnu povahu (či sa právna úprava vzťahuje na všetky osoby alebo len na vymedzenú skupinu osôb, ak sa vzťahuje na všetky osoby, protiprávny skutok zásadne podlieha ochrane Dohovoru, ak sa vzťahuje na vymedzenú skupinu osôb, skutok by mohol podliehať ochrane Dohovoru, ak je splnené posledné kritérium).
3. Posúdenie povahy a prísnosti sankcie (ak má sankcia „trestnoprávnu“ povahu, je pre páchatel'a reálne prísna, skutok môže podliehať ochrane Dohovoru, aj keď vo vnútroštátnom práve nie je označený ako trestný čin).

V prípade Lauko proti SR rozsudok z 2. 9. 1998 (sťažnosť č. 26138/95) a Kadubec proti SR rozsudok z 2. 9. 1998 (sťažnosť č. 27061/95)² súd jednoznačne konštatoval, že *priestupky majú trestnoprávny charakter a požívajú ochranu Dohovoru*.³ Otázne však je, či pod ochranu Dohovoru spadajú aj disciplinárne

¹ KOŠIČIAROVÁ, Soňa. *Správne právo hmotné. Všeobecná časť*. s. 213.

² Obdobne napr. aj Rozsudok pléna ESLP z 21. 3. 1984 Öztürk proti Nemecku (sťažnosť č. 8544/79).

³ Mierne zmätočne pôsobia nálezy Ústavného súdu Českej republiky. Napr. nález ÚS ČR sp. zn. Pl. ÚS 16/99: „Trestným obvinením je podľa judikatúry ESLP prakticky konanie o všetkých sankciách ukladaných správnymi orgánmi fyzickým osobám za priestupok alebo iný správny delikt, ako aj o sankciách ukladaných v konaní disciplinárnom (štátnym zamestnancom, policajtom, vojakom) resp. ukladaných v obdobných konaniach členom komôr s povinným členstvom.“ Korigovaný nálezom ÚS ČR sp. zn. Pl. ÚS 33/09: „Nie každá verejnoprávna sankcia uložená za porušenie právnej povinnosti je spôsobilá

previnenia, teda správne disciplinárne delikty, ktoré nie sú označené ako trestné činy a majú len partikulárnu povahu, teda sa týkajú len vymedzenej skupiny osôb (príslušníci v služobnom pomere). To, či ESLP prizná ochranu aj správnym disciplinárnym deliktom bude závisieť predovšetkým od sankcie, ktorá bola policajtovi rozhodnutím uložená.

Vychádzajúc z judikatúry ESLP možno konštatovať, že **Dohovor sa vzťahuje nielen na činy, ktoré sú podľa vnútroštátnych právnych poriadkov označené ako trestné činy, ale aj na činy, ktoré sú nimi kvalifikované ako priestupky, prípadne iné správne delikty a niekedy aj ako disciplinárne delikty.**

Z uvedeného vyplýva, že policajt, ktorý by sa chcel obrátiť na ESLP a namietat porušenie čl. 4 Protokolu č. 7 Dohovoru, by úspešný mohol aj nemusel byť, keďže ESLP sa dodnes nevyjadril úplne jednoznačne, či aj správne disciplinárne delikty (resp. iné správne delikty okrem priestupkov) požívajú ochranu Dohovorom. Súd by pravdepodobne pri rozhodovaní, či sťažnosť prijme alebo odmietne, bral do úvahy konkrétny skutok a konkrétne porušenie právneho predpisu a konkrétnu sankciu. Prejudikovať rozhodnutie ESLP je podľa môjho názoru veľmi ťažké. Domnievam sa však, že napr. v prípade dvoch postihov za *nezaočkovanie dieťaťa a za disciplinárne previnenie by sa súd priklonil k záveru, že tento skutok má trestnoprávny charakter, požíva ochranu Dohovorom a došlo k porušeniu princípu ne bis in idem*. V prípade, ak policajt *močil na verejnom priestranstve by súd pravdepodobne vyslovil záver, že tento priestupok a disciplinárne previnenie nespadá pod ochranu Dohovoru*.

Ne bis in idem v prípade správneho disciplinárneho deliktu a iného správneho deliktu fyzickej osoby postihovaného na základe zavinenia

V prípadoch, ak právny predpis protiprávne konanie fyzickej osoby výslovne neoznačuje ako priestupok, tento protiprávny skutok priestupkom nie je, ale ide o iný správny delikt fyzickej osoby postihovaný na základe zavinenia. V porovnaní s priestupkami sa bude výrazne líšiť celý procesný postup konania o inom správnom delikte, keďže na rozdiel od priestupkov, iné správne delikty policajtov už neprejednávajú nadriadení podľa zákonov o štátnej službe, ale konanie o inom správnom delikte uskutočňujú klasické „civilné“ správne orgány podľa osobitných právnych predpisov.

Aký dopad má pre policajta jeho protiprávne konanie, ktoré je iným správnym deliktom a nie priestupkom? Napr. v zmysle § 63 zákona č. 455/1991 Zb., o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov fyzickej osobe, ktorá prevádzkuje bez živnostenského oprávnenia činnosť, ktorá je predmetom voľnej živnosti, živnostenský úrad v sídle kraja uloží pokutu až do 1659 eur. Ak sa zistí, že policajt napr. predáva reklamné predmety ozbrojených zborov, čiže podniká (a nejde o trestný čin), okresný úrad v sídle kraja mu za iný správny delikt uloží pokutu. Následne po tom, ako sa o jeho protiprávnom konaní dozvie nadriadený, uskutoční konanie o disciplinárnom previnení a rozhodnutím o správnom disciplinárnom delikte mu uloží disciplinárne opatrenie. Niektorí nadriadení policajta vo výroku rozhodnutia uvádzajú porušenie povinnosti policajta podľa § 48 ods. 3 písm. h) zákona o štátnej službe, v zmysle ktorého je policajt povinný dodržiavať

„vtiahnuť“ prečin do kategórie trestné obvinenie. Nie každé disciplinárne konanie je konanie o trestnom obvinení.“

služobnú disciplínu. Iní nadriadení odkazujú na § 48 ods. 6 zákona o štátnej službe, v zmysle ktorého policajt nesmie popri výkone funkcie policajta vykonávať žiadnu inú platenú funkciu, vykonávať podnikateľskú činnosť alebo inú zárobkovú činnosť a byť členom správnych alebo kontrolných orgánov právnických osôb vykonávajúcich podnikateľskú činnosť.

Domnievam sa, že v prípade, ak je policajt postihnutý v rámci správneho disciplinárneho konania za to, že porušil zákaz podnikat' alebo vykonávať inú zárobkovú činnosť, *nejde o porušenie princípu ne bis in idem, pretože zákaz podnikat' a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť (až na zákonné výnimky) explicitne vyplýva zo zákona o štátnej službe.*

Ak však nadriadený potrestá policajta za *porušenie služobnej disciplíny, mohlo by ísť o porušenie princípu ne bis in idem*, najmä ak vychádzame z judikatúry ESLP uvedenej vyššie.

Ne bis in idem v prípade správneho disciplinárneho deliktu a správneho poriadkového deliktu

Správne poriadkové delikty sú protiprávnymi konaniami, ktorých sa dopustia osoby, ktoré porušia procesné povinnosti upravujúce priebeh správneho konania.¹ Napr. v zmysle § 45 ods. 1 správneho poriadku tomu, kto sťažuje postup konania, najmä tým, že sa bez závažných dôvodov nedostaví na výzvu na správny orgán, ruší napriek predchádzajúcemu napomenutiu poriadok, bezdôvodne odmieta svedeckú výpoveď, predloženie listiny alebo vykonanie ohliadky, môže správny orgán uložiť poriadkovú pokutu do 165 eur, a to aj opakovane.²

Postup, v prípade konania o správnych poriadkových deliktoch, ktorých sa dopustí policajt je obdobný ako v prípade, ak spácha iný správny delikt fyzickej osoby postihovaný na základe zavinenia. Policajt, ktorý sa dopustí správneho poriadkového deliktu, bude prejednaný v zmysle osobitných právnych predpisov klasickými správnyimi orgánmi.

Napr. ak policajt bez zákonného dôvodu odmietne predložiť listinu dôležitú pre správne konanie, okresný úrad vydá rozhodnutie o správnom poriadkovom delikte a uloží mu pokutu (aj opakovane). Následne nadriadený policajta aplikuje ustanovenia o disciplinárnej zodpovednosti policajta a rozhodnutím o správnom disciplinárnom delikte mu uloží disciplinárne opatrenie za porušenie § 48 ods. 3 písm. g) zákona o štátnej službe, ktorý ustanovuje, že policajt je povinný v štátnej službe i mimo štátnej služby zdržať sa konania, ktoré by mohlo narušiť vážnosť Policajného zboru alebo ohroziť dôveru v tento zbor, alebo za porušenie § 48 ods. 3 písm. h) zákona o štátnej službe, v zmysle ktorého je policajt povinný dodržiavať služobnú disciplínu.

Otázkou, či má správny poriadkový delikt charakter trestného obvinenia, a teda či by prípadné podanie na ESLP pre porušenie princípu ne bis in idem bolo prípustné, sa zaoberal napr. Ústavný súd Českej republiky, ktorý v náleze ÚS ČR sp. zn. Pl. ÚS 15/04 judikoval, že: „Poriadkové pokuty sú sankciou za protiprávne

¹ POTASCH, Peter; HAŠANOVÁ, Janka; MILUČKÝ, Jozef; VALLOVÁ, Jana. Všeobecné správne konanie - teória a prax. *Judikatúra*. s. 143.

² HAŠANOVÁ, Janka a Ladislav DUDOR. *Základy správneho práva*. 2016, s. 125.

konanie. Sú stanovené zákonom a zamýšľané ako preventívne a súčasne represívne opatrenia verejnej moci. Môžu byť vydávané na základe voľnej úvahy, takže nie je vylúčený diskriminačný efekt ich ukladania voči rôznym subjektom. Sú teda **spravidla** rozhodnutím o trestnom obvinení.“ ESLP sa doposiaľ nezaoberal tým, či správne poriadkové delikty majú trestnoprávny charakter alebo nemajú. Domnievam sa, že *správne poriadkové delikty majú trestnoprávnu povahu, a preto by mali požívať ochranu čl. 4 Protokolu 7 Dohovoru*. Otázne však aj v tomto prípade je, či by súd posúdil ako trestnoprávne aj správne disciplinárne delikty. Tu by pravdepodobne opätovne záležalo na povahe skutku, jeho následkoch a na „prísnosti“ uloženého disciplinárneho opatrenia.

Ne bis in idem v prípade správneho disciplinárneho deliktu a trestného činu

V prípade, ak sa policajt dopustí trestného činu, za ktorý je právoplatne súdom odsúdený a o jeho skutku sa rozhodne aj v správnom disciplinárnom konaní, v zmysle judikatúry opäť nemožno jednoznačne konštatovať, či ide ale nejde o porušenie princípu ne bis in idem. Napr. policajt, ktorý neoprávnené podniká v malom rozsahu, sa dopúšťa trestného činu neoprávneného podnikania v zmysle § 251 Trestného zákona. Taktiež porušil zákaz ustanovený v § 48 ods. 6 zákona o štátnej službe, v zmysle ktorého policajt nesmie popri výkone funkcie policajta vykonávať žiadnu inú platenú funkciu, vykonávať podnikateľskú činnosť alebo inú zárobkovú činnosť. ESLP by sa z hľadiska aplikácie čl. 4 Protokolu č. 7 Dohovoru nesporne zaoberal skutkom, ktorý je trestným činom, otázne však je, či by za trestné obvinenie považoval aj správne disciplinárne rozhodnutie. V tomto prípade sa domnievam, že nie, že nedošlo k porušeniu princípu ne bis in idem.

Čo však v prípade, ak policajt dostane na zľadovatelej ceste šmyk a zrazí chodca? Voči policajtovi sa uskutoční trestné konanie za usmrtenie podľa § 149 Trestného zákona, ako aj správne disciplinárne konanie podľa zákona o štátnej službe za konanie majúce znaky priestupku, a to neprispôsobenie jazdy stavu a povahy vozovky (zákon o cestnej premávke a zákon o priestupkoch).

Vo veci dvojitého postihu - za priestupok a trestný čin rozhodoval ESLP v mnohých prípadoch, pričom možno povedať, že jeho rozhodnutia sú značne zmätočné, plné nejasností a nepredvídateľnosti možných budúcich záverov ESLP. Napr. rozsudok *Gradinger proti Rakúsku*. V tomto prípade sa jednalo o vodiča, ktorý pri dopravnej nehode zapríčinil smrť cyklistu a v krvi mu bol zistený 0,8 g/l alkoholu. Za spôsobenie dopravnej nehody bol odsúdený v trestnom konaní a zároveň mu bola uložená pokuta v správnom konaní za vedenie motorového vozidla pod vplyvom návykových látok. V rozsudku *Gradinger proti Rakúsku* z 23. 10. 1995 (sťažnosť č. 15963/90) ESLP konštatoval, že došlo k porušeniu zásady ne bis in idem, lebo obidve sporné rozhodnutia sa vzťahovali na rovnaké konanie. Za základ pre výklad pojmu „trestný čin“ bolo vzatá totožnosť skutku bez ohľadu na jeho právnu kvalifikáciu.

V prípade *Oliveira proti Švajčiarsku* z 30. 7. 1998 (sťažnosť č. 25711/94) však ESLP zaujal úplne opačný postoj. V tomto prípade sa jednalo o dopravnú nehodu, pri ktorej pani Oliveira dostala na zľadovatelej vozovke šmyk, narazila do dvoch iných vozidiel a jednej osobe spôsobila ťažkú ujmu na zdraví. Sťažovateľka bola postihnutá jednak za nezvládnutie vedenia vozidla z dôvodu neprispôsobenia rýchlosti poveternostným podmienkam, a jednak za ublíženie na zdraví z nedbanlivosti. ESLP

konštatoval, že nejde o porušenie ne bis in idem, pretože ide o typický príklad, keď jeden skutok predstavuje viac trestných deliktov (súbeh). Charakteristickou črtou tohto pojmu je, že jediný kriminálny čin predstavuje dva samostatné trestné delikty. Neexistuje nič, čo by v takej situácii porušovalo článok 4 Protokolu č. 7, pretože toto ustanovenie zakazuje súdiť ľudí dvakrát za ten istý trestný delikt, zatiaľ čo v danom prípade jeden skutok predstavuje viac trestných deliktov (ideálny súbeh), jeden kriminálny čin predstavuje dva samostatné delikty.¹

V rozhodnutí *Zolotukhin proti Ruskej federácii* z 10. 2. 2009 (sťažnosť č. 14939/03) sa EŠLP snažil zjednotiť rozhodovaciu svoju činnosť, keď sa vyjadril, že pre posúdenie, či ide o ten istý delikt, nie je rozhodujúce ako sú delikty právne posúdené, či ide o delikty s rovnakým názvom, ani či ide o „trestné“ delikty podľa toho istého zákona (môže ísť o „trestný“ delikt, ktorý bude v jednom konaní posúdený podľa trestného zákona a v ďalšom napríklad podľa zákona o priestupkoch alebo zákona o cestnej premávke). Pre posúdenie, či ide o ten istý delikt je rozhodujúce, či ide v oboch prípadoch o „zhodné konanie“ alebo aspoň o konanie, ktoré „je v podstate rovnaké“, ktoré sa vyznačuje zhodným „súborom konkrétnych skutkových okolností, neoddeliteľne spojených v čase a priestore“.²

Vychádzajúc z rozhodovacej činnosti EŠLP by bolo možné povedať, že *odsúdenie za trestný čin a správny disciplinárny delikt, v ktorom sa posudzovalo konanie majúce znaky priestupku, vytvára prekážku ne bis in idem, ale opäť by pravdepodobne záviselo od samotného skutku, ktorý bol spáchaný.*

Je však na škodu, že rozhodovacia činnosť EŠLP je častokrát veľmi zmätocná a v zdanlivo podobných prípadoch sú závery EŠLP diametrálne odlišné. Až ďalšia rozhodovacia prax ukáže, aký postoj EŠLP zaujme voči zásade ne bis in idem v prípade správnych disciplinárnych deliktov a iných protiprávných konaní. Prípadné rozhodnutia EŠLP by nepochybne pomohli aj aplikačnej policajnej praxi, keďže mnoho nadriadených, ktorí posudzujú protiprávne konania príslušníkov Policajného zboru nemá jasno v tom, či prekážka ne bis in idem v prípade správnych disciplinárnych deliktov existuje alebo nie, a ak existuje, či je to v prípade všetkých skutkov alebo pre posúdenie ne bis in idem budú kľúčové faktory ako napr. povaha skutku a jeho následky, či druh uloženého disciplinárneho opatrenia (sankcie).

V rámci úvah de lege ferenda by stálo za zváženie vytvorenie určitého poradného, či monitorovacieho orgánu, ktorý by pôsobil napr. na Ministerstve spravodlivosti Slovenskej republiky a ktorý by vyhľadával a skúmal relevantné rozsudky EŠLP, či iných súdnych inštitúcií a v prípade vydania rozsudku, ktorý by sa týkal zásady ne bis in idem v trestaní príslušníkov Policajného zboru (ale samozrejme aj iných osôb, na ktoré sa vzťahuje disciplinárna zodpovednosť napr. colníkov, vojakov, príslušníkov Zboru väzenskej a justičnej stráže), by

¹ VAL'O, Michal. Ne bis in idem v slovenskom (európskom) trestnom práve. In: *Justičná revue*. s. 768.

² Obdobne sa Najvyšší súd Českej republiky vo svojom uznesení zo dňa 23. 3. 2011 sp. zn. 8 Tz 10/2011, v ktorom uviedol, že zásadné východisko pre posúdenie otázky, či sú skutky v oboch konaniach totožné predstavujú popisy skutkového stavu, a to bez ohľadu na prípadné odlišnosti v právnej kvalifikácii tohto skutku v oboch konaniach. Totožnosť skutku je teda daná vtedy, ak sa jedná o konkrétne skutkové okolnosti týkajúce sa toho istého obvineného a sú neoddeliteľne spojené v mieste a čase.

prostřednictvím daného ústředního orgánu štátnej správy informoval príslušné orgány rozhodujúce vo veciach disciplinárnych previnení.

Záver

Ne bis in idem v prípade správnych disciplinárnych deliktov a iných správnych deliktov, či trestných činov je stále veľmi nejasnou a málo diskutovanou problematikou. K jednoznačnému stanovisku dokonca neprispieva ani rozhodovacia činnosť ESLP, ktorá je, čo sa týka posudzovania dvojitého postihu v prípade správnych disciplinárnych deliktov a iných protiprávných konaní, veľmi nejednoznačná a rozporuplná. Vychádzajúc z judikatúry je možné domnievať sa, že ESLP by postih za správny disciplinárny delikt a súčasne za iný správny delikt, resp. trestný čin, v niektorých prípadoch vyhodnotil ako porušenie princípu ne bis in idem, a v iných prípadoch by to za porušenie princípu ne bis in idem nepovažoval. Jeho rozhodnutie by pravdepodobne záviselo od povahy skutku, okolností jeho spáchania, jeho následkov, prítomnosti uloženej sankcie, ako aj iných relevantných skutočností.

Literatúra

- HAŠANOVÁ, Janka a Ladislav DUDOR. *Základy správneho práva*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. 495 s. ISBN 978-80-7380-626-2.
- KOŠIČIAROVÁ, Soňa. *Správne právo hmotné. Všeobecná časť*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 376 s. ISBN 978-80-7380-578-4.
- MACHAJOVÁ, Jozefína a kol. *Všeobecné správne právo*. Žilina: Poradca podnikateľa, 2007. 504 s. ISBN 978-80-88931-71-3.
- MEZEI, Juraj. Vývoj právnej úpravy štátnozamestnaneckých vzťahov v podmienkach Slovenskej republiky In: *Právne vedomie verejnosti v demokratickom štáte*. Zborník príspevkov z celoštátneho vedeckého seminára s medzinárodnou účasťou zo dňa 22. novembra 2010. Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2011, s. 215-223. ISBN 978-80-8054-518-5.
- MEZEI, Juraj. Právna povaha štátnej služby. In: *Aktuálne otázky súkromného práva a ich priemet do vyučovacieho procesu*. Zborník príspevkov z príspevkov z teoreticko-praktického seminára s medzinárodnou účasťou konaného pri príležitosti 20. výročia vzniku Akadémie Policajného zboru v Bratislave. Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2013, s. 102-119. ISBN 978-80-8054-569-7.
- POTASCH, Peter. Vybrané hotnoprávne aspekty zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch (v znení neskorších predpisov) v historickom a priestorovom kontexte Strednej Európy. In: *Správne delikty a správne trestanie v stredoeurópskom právnom priestore - súčasnosť a vízie*. Zborník príspevkov z odborného seminára s medzinárodnou účasťou. Bratislava: Eurokódex, 2010, s. 147-162. ISBN 978-80-89447-35-0.
- POTASCH, Peter; HAŠANOVÁ, Janka; MILUČKÝ, Jozef; VALLOVÁ, Jana. *Všeobecné správne konanie - teória a prax. Judikatúra*. Bratislava: EUROKÓDEX, 2017, s. 216. ISBN 978-80-8155-071-3.
- VALO, Michal. Ne bis in idem v slovenskom (európskom) trestnom práve a potrestanie za priestupok. 1. časť. In: *Justičná revue*. 2009, č. 6-7, roč. 61, s. 759-772. ISSN 1335-6461.

VALO, Michal. Ne bis in idem v slovenskom (európskom) trestnom práve a potrestanie za priestupok. 2. časť. In: *Justičná revue*. 2009, č. 10, roč. 61, s. 1129-1146. ISSN 1335-6461.

Právne predpisy

Oznámenie Federálneho ministerstva zahraničných vecí č. 209/1992 Zb. Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Zákon č. 547/2010 Z. z., o začlenení Železničnej polície do Policajného zboru a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 73/1998 Z. z., o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky a Železničnej polície v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 300/2005 Z. z., Trestný zákon v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 311/2000 Z. z., Zákonník práce v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 55/2017 Z. z., o štátnej službe o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Zákon č. 372/1990 Zb., o priestupkoch v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 355/2007 Z. z., o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 199/2004 Z. z., Colný zákon a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 71/1967 Zb., o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov.

Zákona č. 455/1991 Zb., o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov.

Rozhodnutia súdov

Öztürk proti Nemecku (sťažnosť č. 8544/79), rozsudok z 21. 2. 1984.

Engel a ostatní proti Holandsku (sťažnosť č. 5100/71, č. 5101/71, 5102/71, 5154/72, 5370/72), rozsudok z 8. 6. 1976

Welch proti Spojenému kráľovstvu (sťažnosť č. 17440/90).

Mihai Toma proti Rumunsku (sťažnosť č. 1051/06).

Lauko proti SR rozsudok z 2. 9. 1998 (sťažnosť č. 26138/95), rozsudok z 2. 9. 1988.

Kadubec proti SR rozsudok z 2. 9. 1998 (sťažnosť č. 27061/95), rozsudok z 2. 9. 1988.

Gradinger proti Rakúsku z 23. 10. 1995 (sťažnosť č. 15963/90), rozsudok z 23. 10. 1995.

Oliveira proti Švajčiarsku z 30. 7. 1998 (sťažnosť č. 25711/94), rozsudok z 30. 7. 1998.

Zolotukhin proti Ruskej federácii z 10. 2. 2009 (sťažnosť č. 14939/03), rozhodnutie z 10. 2. 2009.

Nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. Pl. ÚS 16/99.

Nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. Pl. ÚS 33/09.

Rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 8 Tz 10/2011.

Nález Ústavného súdu Českej republiky sp. Zn. Pl. ÚS 15/04.

RESUMÉ

Príspevok sa zaoberá protiprávnym konaním príslušníkov Policajného zboru z hľadiska princípu *ne bis in idem*. Rieši, či je možné za jedno konanie osobu postihnúť dvakrát, a to jednak za správny disciplinárny delikt, a jednak za priestupok, za iný správny delikt fyzickej osoby postihovaný na základe zavinenia, za správny poriadkový delikt alebo za trestný čin. Príspevok poukazuje aj na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva v analyzovanej problematike.

Kľúčové slová: Policajný zbor, správny delikt, priestupok, disciplinárne previnenie, disciplinárne opatrenie, správne trestanie.

SUMMARY

HAŠANOVÁ, Janka: THE SENTENCING OF MEMBERS OF THE POLICE FORCE IN THE CONTEXT OF THE „NE BIS IN IDEM“ PRINCIPLE

The article focuses on the unlawful acts of members of the Police force from the perspective of the principle of “*ne bis in idem*”. The author looks into the issue whether a police officer can be sentenced (sanctioned) for one unlawful act twice - especially by looking into the following types of wrongdoings: disciplinary wrong, an infringement, other administrative wrong, a procedural wrong and a criminal offence. The article also outlines the current decisions of the European Court of Human Rights on the issue.

Keywords: Police force, administrative wrong, infringement, disciplinary wrong, disciplinary measure, administrative sentencing.